

Литература

1. Анисимов П. В. О некоторых подходах к проблеме изучения прав человека в российской юридической науке / П. В. Анисимов, М. А. Смирнова // Новая правовая мысль. – 2013. – № 3.

2. Анисимов А. П. Актуальные вопросы признания прав на земельный участок/ А. П. Анисимов, С. А. Чаркин, А. Ю. Чикильдина // Цивилист. – 2011. – № 1.

УДК 347.8 : 346.3 (477)

Абрикосов Д. С., здобувач,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ЗА ДОГОВОРОМ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРА

Останнім часом увага цивілістів спрямована на створення ефективного механізму правового регулювання цивільних правовідносин. В теорії права до елементів даного механізму відносять правові норми, юридичні факти (як пусковий механізм початку дії правових норм) та правовідносини. Безперечно, це не викликає особливих заперечень, хоча висувуються пропозиції щодо іншої тріади – норми права, правовідносини та акти реалізації юридичних прав та обов'язків [1, с. 339].

На нашу думку таке розуміння механізму не відповідає діалектичним підходам, які потребують зваженого підходу до всіх факторів, елементів, які мають значення для механізму правового регулювання. Звичайно, зазначені вище моделі є, так би мовити, ідеальними моделями, на що вказують реалії.

Численні порушення прав пасажирів, які відбуваються в Україні повсюдно і все територіально, свідчать, що в механізмі є певні недоліки.

Цивільне право має ряд функцій, серед яких науковці виділяють інформаційно-орієнтаційну, виховну (попереджувальну, превентивну), регулятивну, захисну (охоронну) [2, с. 23]. Сприяє забезпеченню цих функцій, крім іншого, і інститут цивільно-правової відповідальності.

Останній є, так би мовити, запобіжним клапаном, який сприяє «ідеалізації» механізму правового регулювання. При цьому факти настання цивільно-правової відповідальності є «маркерами», що свідчать про існуючий стан механізму правового регулювання цивільних правовідносин і забезпечують зворотній зв'язок між правовою нормою і правовідношенням.

Тож, як нами зазначалося вище, відповідальність, попри інше, має зв'язок з механізмом правового регулювання.

Цей зв'язок породжений тим, що правовий інтерес стосується не лише факту виникнення цивільного правовідношення, а й забезпечення належної реалізації цивільних прав та виконання обов'язків в зазначених правовідносинах. Ч. 3 ст. 14 ЦК України закріпила, що виконання цивільних обов'язків забезпечується засобами заохочення та відповідальністю, яка встановлюється договором чи актом цивільного законодавства [3, с. 467].

Оскільки наш науковий інтерес спрямований на дослідження договору перевезення пасажирів повітряним транспортом і відповідальність сторін за цим договором, зосередимо на цьому свою увагу.

Цивільно-правова відповідальність як така визначається в юридичній літературі як правовідношення, яке виникає у зв'язку з покладанням на особу, винну у скоєнні правопорушення, негативних наслідків від правопорушення, що супроводжується осудом її поведінки.

Характеризуючи особливості цивільно-правової відповідальності за договором повітряного перевезення пасажирів, варто визначити певні особливості.

По-перше, як вид цивільно-правової відповідальності взагалі виконує каральну, виховно-попереджувальну та компенсаційну функції.

По-друге, сутність полягає у застосуванні державного примусу до особи, винної в порушенні чи невиконанні взятих на себе обов'язків.

По-третє, має прояв в негативних для даної особи наслідках.

По-четверте, в актах цивільного законодавства встановлено виключний перелік порушень договору, за які настає відповідальність авіаперевізника. ЦК України 2003 року, зокрема, глава 64 ЦК України (Перевезення) закріпила зобов'язання з договірної конструкції, пов'язані з перевезенням пасажирів (ст. 921 відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу, ст. 922 ЦК відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення; ст. 928 ЦК України – відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів).

По-п'яте, цивільним законодавством встановлено обмежену відповідальність авіаперевізника (як і перевізників іншими видами транспорту) за порушення умов договору перевезення пасажирів. Аналіз відповідних статей ЦК (ст. 919, 921, 922) звертає увагу, що самі санкції в ЦК не встановлено. В статтях закріплено, що відповідальність встановлюється домовленістю сторін, транспортними статутами та кодексами. В публічних договорах така «домовленість» неможлива. Транспортні кодекси, і зокрема, Повітряний кодекс (ПК), не містять відповідальності перевізника. Так, у разі відміни рейсу чи його затримки перевізник може повернути вартість квитка. Відповідно до ч.5 ст. 104 ПК якщо пасажирам відмовлено у перевезенні проти їхньої волі, перевізник має виплатити їм компенсацію у та-

ких розмірах: 250 євро – для рейсів дальністю до 1500 кілометрів і т.д. Але, протяжність України є меншою, тож така компенсація фактично нівельюється для внутрішніх рейсів в Україні).

По-шосте, ЦК містить підстави звільнення перевізника від відповідальності (ч. ст. 922 ЦК – затримка в доставці через усунення несправності транспортного засобу). ПК не містить інших підстав, проте, характер відповідальності є обмеженим.

По-сьоме, пасажир несе повну відповідальність за завдану шкоду.

По-восьме, ні ЦК України, ні Закон України «Про захист прав споживачів» не виключають можливості звернення пасажирів, права якого порушено, до суду за захистом своїх порушених прав, як споживача.

Література

1. Хропанюк В. Н. Теория государства и права. Учебник для высших учебных заведений / под ред. В. Г. Стрекозова. – М.: «Интерстиль», «Омега Л», 2008. – 384 с.
2. Цивільне і сімейне право України: навчально-практичний посібник / за ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дрішлюка. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2003. – 640 с.
3. Цивільне право України: в 2 т. Том 1 : Підручник / за ред. Є.О. Харитонова, Н.Ю. Голубєвої. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2010. – 832 с.

УДК 347.1 (043.2)

Белуга Ю. М., асистент, **Лукаш В. В.**, студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВО НА ІМ'Я ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Ім'я фізичної особи є найдавнішим способом індивідуалізації людей у суспільстві. Ім'я відіграє важливу роль у житті самої фізичної особи, оскільки дає їй можливість використовувати це ім'я в усіх сферах соціального буття, тому становить відповідну цінність для неї. Визначаючи соціальну природу імені, необхідно зауважити, що крім цього, воно має також і суттєве правове значення. У цьому розумінні ім'я має яскраво виражену цивільно-правову природу.

Стаття 294 ЦК України закріплює одне із найбільш важливих прав фізичної особи, що забезпечує її соціальне буття, – право на ім'я. Його важливість визначено специфікою об'єкта, який опосередковується цим правом та полягає у забезпеченні фізичній особі можливості індивідуалізувати себе у суспільстві. На жаль, ст. 294 ЦК України не визначає коло повноважень, які становлять зміст цього права.

Немає єдиної думки щодо визначення змісту права на ім'я й у сучасній літературі. Так, на думку О. Красавчикова, право на ім'я складається